

RADIKALSKI GLASNIK

ORGAN NARODNE RADIKALNE STRANKE.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Wolfova ul. 1/l. — Naročnina: celoletno Din 25, polletno Din 12, četrtletno Din 7.

Ali morejo biti Slovenci narodni radikali?

Nasprotniki našega narodnega radikalizma so takoj po osvobojenju pričeli širiti lažljivo vest o »velikosrbstvu«. Narodne radikalne stranke. Skušali so jo osovražiti pri slovenskem ljudstvu z neresničnimi podatki iz njene zgodovine, z obrekovanjem njenih ustvariteljev in voditeljev, sploh so hoteli onemogočiti njeno delovanje med Slovenci. Med temi nasprotniki niso bili zadnji slovenski demokrati.

Kljub vsestranskim oviram in zaprekam pa je naša Narodna radikalna stranka v Sloveniji ugodna tla, kajti število Slovencev, ki imajo velik pomen in odločilno važnost vsedržavne stranke, je vedno večje.

Naši nasprotniki, ki jih potek političnih dogodkov neusmiljeno potiska v ozadje, so pričeli znova operirati z lažmi o »velikosrbstvu in hegemonističnimi cilji« radikalne stranke. Zdi se, da je to njihov zadnji adut, kajti teče jim voda v grlo in zato se je treba poslužiti vsakega sredstva, da se rešijo pred zasluženo smrtjo.

Kako lažnjive in gladko izmišljene so omenjene trditve naših nasprotnikov, je razvidno iz sledečih podatkov:

Radikalna stranka je bila ustanovljena v Srbiji ter se je od l. 1880 imenovala »Srbska radikalna stranka«. Kako naj bi se neki imenovala čisto srbska stranka v tedanji kraljevini Srbiji? Oni, ki jo radi tega imenujejo »velikosrbsko in plemensko«, pozabljajo ali pa ne vedo, da imajo tudi razne druge evropske države svoje radikalne stranke. To pomeni, da je postal radikalni pokret okoli l. 1870 mednarodni, da se je razvil iz istega vira — v Sviciji — in da ima skupne temeljne osnove, ki so bile pozneje prilagodele razmeram posameznih držav, v katerih so se razvijale kot politična stranka. Ta skupna temeljna osnova je »radikalna demokracija«, kakor je l. 1874 imenoval Svetozar Marković svoj pokret.

Radikalna demokracija je protiutež Marksovemu demokratizmu, proti kateremu se je enoglasno dvignila švicarska Bakunina internacionala, katere tajnik je bil naš Svetozar Marković, ki je osnovan na ideji razredne borbe proletarijata kot činitelja proizvodnje in na stremljenju proletarskega razreda po diktaturi nad ostalimi sloji, je radikalna demokracija postavila načelo **enakosti in sodelovanja** vseh družabnih slojev. Kakor je Marksova diktatura proletarijata v Rusiji v praksi doživela popoln fiasko ter se morala vdati spoznanju, da brez drugih

obeh činiteljev moderne proizvodnje: brez kapitala in producentov ni produkcije, tako

Dr. NIKO ŽUPANIČ,
predsednik okrožnega odbora N. R. S. v Ljubljani.

je tudi radikalna demokracija v državah, kjer se je uveljavila, dokazala, da ustvarja demokracično sodelovanje vseh državljanov, prožetih z idejo enakosti eksistenčne pravice za vse državljane, močno in zadovoljno državo in domovino.

Svetozar Marković je takoj v začetku svojega dela uvidel, da konservativizem malega kmeta in obrtnika ne bo našel razumevanja v internacionalni ideji mednarodnega pokreta in da je treba to mednarodno idejo v narodnem duhu zasaditi v narodno zemljo. Zato je dal radikalni demokraciji značaj narodnega pokreta in tako je postala v Srbiji radikalna demokracija — Srbska radikalna stranka.

Kot taka je vrnila narodu inteligenco, katero je dinastija Obrenovićev degenerirala v birokratski aparat. Stremljenje Milana Obrenovića po absolutizmu pa je uničila s tedaj najbolj demokracično ustavo l. 1888. Samo ta ideja svobodne in demokratične

enakopravnosti vseh državljanov pred zakoni in oblastjo, kakor tudi razdelitev državne oblasti med dva enakopravna činitelja: **naroda kot izvor vsake oblasti in kralja kot predstavnika narodne suverenosti**, je mogla dati srbskemu narodu ono moč in silo, da žrtvuje svoje in svojih otrok življenje za svobodo svojih bratov.

Radikalna stranka se ni borila samo za svobodo Srbov, temveč za svobodo vseh zasuzjenih bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev. To idejo je posvetil izid vojne.

Po osvobojenju se je radikalna stranka, ki izključuje po svoji zvezi in po svojem programu vse pokrajinske, verske in plemenske stranke, proglasila na državnem kongresu l. 1920: za Narodno radikalno stranko kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, v kateri je dobrodošel vsak brat Srb, Hrvat in Slovenec ter vsak brat Slovan, kakor tudi ostali državljani kraljevine SHS, ki hočejo delati v duhu programa in se pokoriti statutom in disciplini stranke.

Politični program stare stranke je zamenjan s krisko deklaracijo, torej s programom, ki smo ga med vojno vsi zavedni Slovenci navdušeno pozdravili. Socialni in gospodarski program pa je izpopolnjen z agrarno reformo in z drugimi novimi potrebami.

Sedaj vprašamo: **ako more biti Slovenec pristaš vsake stranke v tej državi, zakaj ne more oziroma noče biti pristaš Narodne radikalne stranke, ki mu garantira njegovo slovenstvo in kjer ima največjo ako ne, edino možnost, da se bori skupno z brati Srbi in Hrvati za blagor svojega slovenskega naroda?**

To vprašanje naj premislijo vsi oni zavedni in napredni Slovenci, ki niso še pozabili svojega suženjstva in ki jim je na umu bodočnost slovenskega naroda v naši skupni svobodni in nacionalni državi. XX.

Vsem članom NRS.

Opozarjamo vse naročnike in somišljenike, da smo priložili zadnji številki položnice za one, ki še niso poravnali naročnine. Mnogi so že izpolnili svojo dolžnost, nekateri pa še ne. Zato prosimo, naj blagovoli vsak, ki še ni izpolnil svoje dolžnosti, stori to čimprej, ako hoče prejemati list v redu.

Dolžnost vsakega zavednega radikala je, da je naročen na svoje strankino glasilo, ki je v Sloveniji samo »Radikalni glasnik«.

Uprava »Radikalnega Glasnika«.

Dr. Niko Županič.

Dr. Niko Županič si je pridobil mnogo zaslug za narod tako na znanstvenem, kakor na političnem polju.

Ni naš namen, govoriti na tem mestu o njegovem znanstvenem delovanju, pripominjamo le, da bi bil znamenit mož, četudi bi se bil bavil samo z znanstvom. Znana so njegova dela na področju zgodovine, etnologije, predzgodovinske arheologije in kulturne zgodovine.

Važnejše so zasluge dr. N. Županiča na polju znanje in notranje politike. Sledovi njegovega dela se poznajo med Slovenci in ostalimi južnimi Slovani od l. 1899 do jeseni 1919, ko je kot član SHS delegacije na mirovni konferenci zapustil Pariz in se po devetletni emigraciji vrnil domov.

Dr. Županič je na novo prebudil zaspalo in degenerirano idejo jugoslovenskega osvobodjenja in ujedinjenja ter je pomagal dovesti v sklad zunanjo politiko Srbije s stremljenjem v Avstro-Ogrski živčih Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ko je Avstrija to zapazila in pričela preganjati nevarnega nacionalista, je umel dr. Županič na spreten način pomiriti avstrijske oblasti, tako da ni bil izpostavljen prevelikim persekucijam ter se je mogel do l. 1911 svobodno gibati med Ljubljano in Beogradom. Po l. 1913 pa se ni smel več pokazati na tleh avstro-ogrske monarhije. Zameril se je Dunaju, ker je zagovarjal srbske pravice do Kosovega polja in severno-albanskega primorja, ki si ga je hotela Avstrija prisvojiti.

Največ zaslug za Slovence pa si je pridobil dr. Županič za časa svetovne vojne 1914—1918, ko je bil vedno v stiku s srbsko vlado ter je še posebej zastopal Slovence v Jugoslovenskem odboru v Londonu (1915-1919). V času izpolnjevanja svoje vojne dolžnosti v Nišu je dosegel, da so prišli v oficijelni program srbske politike tudi Slovenci, ki sta jih v začetku vojne prezrla tako manifest vlade kakor manifest vrhovnega poveljnika srbske vojske. Tako je vlada 7. decembra 1914 pred narodno skupščino v Nišu izjavila, da prinaša narod svoje imetje in kri za osvobodjenje in ujedinjenje vseh troedinih bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev, vzdihujočih pod avstro-ogrskim jarmom.

Po zmagi srbskega orožja na Suvoorju l. 1914 je zunanje ministrstvo oprostilo dr. Županiča vojaške dolžnosti, da je mogel potovati preko Aten v Rim, kjer je z drugimi

odličnjaki Srbi in Hrvati pomagal ustanoviti poznejši Jugoslovenski odbor v Londonu.

Ker ni bilo v začetku nobenega slovenskega politika izven avstrijskih mej in ker je bil dr. Županič tudi sicer v onem času od vseh slovenskih emigrantov najbolj uvaževanja vredna oseba, je bila njemu poverjena skrb za slovensko stvar pri srbski vladi in pri Jugoslov. odboru. Tako je zastopal Slovence v začetku maja 1915 pri sprejemu deputacije Jugoslovenskega odbora pri ministru Delcasséju v Parizu in junija istega leta, ko je sprejel deputacijo Lord Crowe v imenu Sir Edward Greya v Londonu. Pozneje sta prišla v Jugoslovenski odbor kot člana spoštovanja vredna moža dr. Gregorin iz Trsta in dr. Vošnjak iz Gorice. Zgodovina delovanja Jugoslovenskega odbora bo ob svojem času obširneje povedala, koliko in kaj so delali naši zastopniki za osvobodjenje in ujedinjenje. Glavno je, da smo danes svobodni in ujedinjeni.

Dr. Niko Županič je rojen 1. decembra 1876 v vasi Gribble v Beli Krajini kot sin premožnega kmeta Mikota in matere Katarine, ki sta poslala l. 1887 svojega prvorojenca v šolo v Novo mesto, da postane »gospod«. No, Bog je obrnil drugače, in mesto v bogoslovje je odšel Županič na dunajsko univerzo, kjer je 1903 dosegel doktorsko čast. L. 1907 se je preselil v Srbijo, kjer je služil kot kustos Narodnega muzeja do l. 1921. Tega leta je bil designiran za poverjenika socijalnega skrbstva pri vladi za Slovenijo, a se je zahvalil na tej časti ter je sprejel mesto ravnatelja etnografskega muzeja v Ljubljani. Dne 16. decembra 1922 ga je pozval g. Nikola Pašić v svoj kabinet za ministra brez portfelja, da zastopa interese Narodne radikalne stranke v Sloveniji. Kot minister je storil za svojo ožjo domovino kolikor največ je mogel. Ker kot nosilec liste Narodne radikalne stranke ni dobil mandata, je 2. maja 1923 izstopil iz vlade in se vrnil na svoje staro mesto v Ljubljano.

Slovenci so ravnali zelo neprevidno, ko mu niso dali mandata, ker bi bil kot edini njihov zastopnik v enoletni radikalni vladi lahko varoval njihove gospodarske in kulturne koristi, tako pa so ostali brez zastopstva v vladi. Upamo, da bodo Slovenci to napako popravili pri prihodnjih volitvah.

Razkrinkane klevete.

Ponovno smo imeli priliko razkrinkati laži naših nasprotnikov, ki pretvarjajo in potvarjajo celo zgodovino, da bi na ta način premotili, oziroma še nadalje varali nepoučeno ljudstvo. Dnes priobčujemo odgovor glavnega glasila NRS »Samouprava« na najnovejše klevete Ljube Davidovića. List piše:

Ne bi se niti ozrli na nešteto ovržene klevete in laži, da jih ni topot podpisal načelnik opozicijskega bloka g. Ljuba Davidović. V času, ko so se razvijali dogodki, o katerih govori Davidović, sedanjí šef opozicijskega bloka, ni bil v prvih vrstah radikalne stranke ter je zvedel zanje iz raznih govorov in pisanja listov, ki so bili sovražni radikalni stranki. Za vsakega, ki zna logično misliti, je jasno, da na ta način pridobljeno znanje ne more biti točno. Tudi je očitno, da ne morejo imeti nobene politične vrednosti dedukcije, ki jih izvaja Davidović iz teh dogodkov, da bi popravil nepovoljen položaj opozicijskega bloka.

Ozrmo se na podlagi avtentičnih informacij na Davidovićeve izjave:

1. Gospod Davidović je ravno tako »ustanovitelj samostalne stranke«, kakor vsi njeni pripadniki, ki so bili v njej ob priliki njene ustanovitve. Na čelu tega pokreta so bila popolnoma druga imena. Združitev z naprednjaki, ki jo je kralj Aleksander Obrenović postavil kot *conditio sine qua non* za povrnitev države v normalno ustavno življenje, je večji del radikalne stranke sprejel iz ozirov do naroda in da bi se končala samovolja od zgoraj. Mlajši radikali (med njimi tudi Davidović) so presojali ta akt z ideološkega in ne z realnega političnega stališča, odvojili so se od radikalne stranke in so grdili radikale.

Danes morejo objektivni in nepristranski ljudje primerjati to vsiljeno gesto radikalni stranki, ki jo je sprejela v korist naroda in države, s sedanjim združevanjem demokratov ne samo z naprednjaki in liberalci, temveč tudi z notoričnimi separatisti in nepomirljivimi nasprotniki ustave in narodnega in državnega edinstva. Po tej prisiljeni zvezi radikalov z naprednjaki je narod zopet poklonil svoje poverenje radikalni stranki, ki ga je vodila sko-

zi usodepolne burne in nevarne dogodke in ga dovedla do nesmrtné slave. Kako pa bo narod sprejel sedanjo zvezo demokratov z notoričnimi separatisti — to bodo pokazale prihodnje volitve.

2. Absolutna laž in plod domišljije nezdravih možgan je trditev, da je g. Pašić podal tako izjavo na prekem sodu po zahtevi kralja Milana, ki ga g. Pašić ni ne videl in po tej stvari niti spregovoril ene besede z njim. Ravno tako je izmišljotina, da je bila ta izjava napisana na dvoru in poslana Pašiću v podpis, kakor to drzno in nepremišljeno trdi g. Davidović. Izjava, napisana in podpisana od g. Pašića, ne obstoja.

Resnica o tem je po stenografskih zapisih sledeča:

S trditvijo predsednika prekega soda, da so v radikalni stranki protidinastični ljudje, in da jih g. Pašić ni odstranil iz radikalne stranke, je bila podložena g. Pašiću in radikalni stranki nevarna mina, ki naj bi uničila g. Pašića in radikalno stranko. Predsednik in člani prekega soda so vedeli, da je pokojni Jovan Ristić kot kraljevski namestnik pokazal spisek protidinastičarjev, ki ga je dobil od nekega prejšnjega radikalnega ministra notranjih del.

Da je g. Pašić v takih razmerah kratkoma tajil protidinastičnost pri posameznih članih v radikalni stranki, bi bilo to za preki sod dokaz, da je on in z njim radikalna stranka solidarna s protidinastičnimi elementi v radikalni stranki in razsodba prekega soda bi izpadla popolnoma drugače za mnoge prvake v radikalni stranki.

Gospod Pašić je s svojim odgovorom, da so v radikalni stranki protidinastični elementi in s trditvijo, da jih je odstranjeval iz radikalne stranke, kolikor je vedel zanje, odbil strahovit udarec radikalni stranki ter je rešil glave svojih tovarišev. Kar je najvažnejše — v popolnem nasprotju s trditvijo g. Davidovića — ta gesta g. Pašića ni prav nič izpremenila nepovoljnega mišljenja Evrope o vladavini Obrenovičev v onih časih.

3. Pomiloščenje po razsodbi prekega soda je globoko iznenadilo tudi g. Pašića. Šele mnogo časa potem se je zvedelo, da je prišlo to pomiloščenje po akciji ruskega carja potom avstro-ogrskega cesarja ter je zato avstrijski cesar energično nastopil pri srbski vladi, da se rešijo glave radikalnih prvakov, kar mu je tudi uspelo.

4. Ni res, da je g. Pašić prejel 40.000 Din kot nagrado za svoje držanje na prekem sodu, kakor to drzno trdi g. Davidović. S to odvratno kleveto so nasprotniki radikalne stranke operirali desetletja in kljub vsemu temu niso imeli nobene koristi. Lj. Davidović misli, da se bo s to isto kleveto okoristil bolje nego oni, toda s službenimi dokumenti ugotovljena resnica mu bo uničila to upanje.

Sklep o tej vsoti je izrekel državni svet, kateremu je predsedoval Nikola Hristić, mož, ki se mu niti najmanjše ni moglo očitati, da je simpatiziral s Pašićem in radikalno stranko in na katerega so pritiskali, da bi pogazil jasne zakonske odredbe in odklonil pritožbo Nikole Pašića, ki je bil iz poslaniškega položaja na petrogradskem dvoru vržen na ulico kot hlapec ter ni bil stavljen na razpoložanje, kakor to izrecno zahteva zakon. Od te vsote je prejel Pašić samo majhen del in sicer potem ko so ga izpustili iz ječe, ko mu je tuja policija ukazala, da ne sme priti z nobenim v stik in da se ne sme niti na ulici z nobenim razgovarjati. Ko je v takih razmerah prošil g. Pašić vsaj za dovoljenje, da sme v inozemstvo, so mu dali to dovoljenje. Ko je gospod Pašić pripomnil, da nima sredstev za svoj odhod, so mu dali od prisojene vsote majhen del v svrhu odpotovanja. Od tega prebitka je

g. Pašić potom nekega prijatelja poslal družini pokojnega Stojana Protića 200 Din z naročilom, da ne sme povedati, odkod je ta pomoč, da ne bi zvedeli, ker bi moglo to škodovati tovarišem, ki so ostali v ječi.

G. Pašić je najmanj toliko kot g. Davidović pomagal družinam svojih prijateljev v nesreči ter poravnal njihove denarne obveznosti. To vedo prijatelji g. Pašića. Poleg tega ni bil g. Pašić nikdar udan osebnemu uživanju in zabavam, kar mu očita nesramna izjava g. Davidovića, ker je znano, da je bil g. Pašić tudi v svoji mladosti vedno resen in pošten človek.

5. G. Pašić ni bil nikdar nasprotnik tiskovne svobode. To dokazujejo radikalni zakoni, sprejeti pod egido g. Pašića. Ako pa je v senatu vendar le glasoval proti tem zakonom, je storil zato, ker je bil prepričan, da

se je potom teh zakonov delalo na tem, da se izvrši razkol v radikalni stranki.

Ni še čas, da se objavijo vse podrobnosti iz onih nesrečnih in burnih dni. Toda tudi za to pride čas in šele tedaj bo svet zvedel, s kakšnim orožjem so se borili proti radikalni stranki in njenemu šefu. Že dosedanj dogodki so dokazali, da je bila radikalna stranka in njen šef na prvem potu, na potu slave in veličine za narod in domovino, kar je glavno. Ostalo pride samo po sebi. —

»Slovenec« je s pravim krščanskim veseljem ponatisnil infamne laži svojega beograjskega duševnega očeta, ni pa imel toliko krščanskega čuta o poštenosti, da bi priobčil odgovor na te klevete.

Tudi »Slov. Narod« je priobčil v izviru Davidovićevo izjavo, ni pa čutil potrebo, da bi priobčil razkrinkanje Davidovićeve laži!

„Slovanstvo“ SLS.

Kako dobro so poučeni v Beogradu o iskrenosti politike naših klerikalcev, je razvidno iz članka »Samouprave«, ki ga priobčujemo tudi zato, da vidi naša javnost vso hinavščino klerikalne politike:

»Slovenec« je čutil potrebo, da v dveh obširnih uvodnih člankih brani svojo stranko pred očitani, da je protislovenska, protijugoslovenska in radi tega tudi protisrbska. V teh člankih je nagromadeno toliko neresnice, netočnosti, protislovja in nelogičnosti, da se bralcu, ki zna misliti sam, meša v glavi. Vse je napisano tako, da more imponirati samo onim bralcem »Slovenca«, ki nimajo sami nobenega mišljenja o teh stvarih.

Voditelji katoliških Slovencev so bili prožeti idej Aksakova, Slovačkega, Čelakovskega, Palackega, Strossmayerja. Torej je bil federalizem program grofa Hohenwarta in njegovih tovarišev istoveten z vseslovenskim programom Aksakova. Strossmayerjeva jugoslovenska ideja, ki je negirala zgodovinske meje avstrijskih pokrajin ter je po svojih konsekvencah težila k Srbiji, je bila istovetna s federalistično idejo Hohenwarta, ki je hotela, da se Avstrija konstituirna na temelju federalizma zgodovinskih pokrajin in na fevdalnih zgodovinskih načelih. Temeljne ideje Aksakovega vseslovenstva so bile pravoslavne samodržavje in ruska narodnost. »Slovenec« piše, da je bilo vseslovanstvo njegove stranke od nekdanj istovetno z vseslovanstvom Aksakova, toda istočasno piše, da je bila njegova stranka od nekdanj proti ruskega carizmu in proti imperijalizmu ruske centralistične državnosti in proti pravoslavju. Toda kljub temu je stala »Slovenčeva« stranka od nekdanj na istem programu kot Aksakov! Treba je še poudariti, da je sedaj »Slovenec« prvič napisal, da se v slovenskem vprašanju strinja z Aksakovim in Strossmayerjem! »Slovenec« obstoja 52 let ter se ni nikdar strinjal ne z enim in ne z drugim, sedaj pa je prvič tako predrzen, da trdi, da je bil vedno ž njima istega mišljenja. Ravnotako je odkril sedaj »Slovenec« svojo popolno duševno sorodnost s Čelakovskim, velikim svobodomislecem in nasprotnikom krščanstva med Čehi, v istem trenutku pa naglašja neprestano, da je njegovo vseslovanstvo edino dobro in solidno, ker je krščansko! Ravnotako je sedaj »Slovenec« iznašel, da je bil od nekdanj istega mišljenja s Palackim, potomcem davnih Husitov, luterancem, nasprotnikom klerikalizma, ki je bil eden prvih ustanoviteljev pokreta za češko državno pravo, proti kateremu je »Slovenec«, ko je bila njegova stranka še v taboru nemških konservativcev pisal s sarkazmom in ironijo. Še bolj nerazumljivo je, kako more »Slovenec« rekla-

mirati zase Slovačkega glasnika narodne revolucije, oni »Slovenec«, ki je učil do konca svetovne vojne, da se je treba pokoriti Habsburžanom in da je treba Avstrijo smatrati za svojo mater.

»Slovenec« piše, da so edino radičevski Hrvati in ruski boljševiki ohranili slovensko mentaliteto in samoposebi razumljivo, ž njimi tudi »Slovenec« in njegova stranka, ki so se držali čistega slovenskega programa v duhu gori omenjenih mož še v času, ko so bili v taboru Hohenwarta! Istočasno priznava »Slovenec«, da je hotel, da se njegov slovenski program izvrši s pomočjo Avstrije, ki bi se v tem cilju morala reformirati v demokratično federalistično državo, ki bi združevala vzhod z zahodom. »Slovenec« je torej želel neko avstroslovanstvo, supremacijo Avstrije nad južnimi in vzhodnimi Slovani. Torej baš to, kar trdimo mi: da je bilo njegovo Slovanstvo vedno avstrofilsko. Take nelogičnosti, kakor je ta, da je njegova stranka v času, ko je bila v nemškem konservativnem taboru pod fevdalnim vodstvom nemških grofov in baronov, zahtevala, da se Avstrija reformira v demokratično državo, pričajo samo o veliki zmedenosti pojmov v celem članku. Toda nekaj dragocenega je priznal »Slovenec« v tem članku in to je treba posebno poudariti. On priznava, da je bilo njegovo slovanstvo zelo različno od srbskega slovanstva. Srbsko slovanstvo je osnovano pod vplivom zapadnih liberalnih pojmov. »Slovenčev« slovanstvo pa je bilo istovetno s slovanstvom Aksakova itd., ker je želelo, da se vstvari v okvirju Avstrije in s pomočjo Avstrije. Srbska slovenska ideja je po svojem duhu germanska ideja, a »Slovenčeva« slovenska ideja je čisto slovenska! »Slovenec« naglašja, da je bil tudi dr. Krek proti srbski slovenski ideji. Istočasno pa slavi Kreka kot največjega predstavnika slovenske ideje! Končno naglašja »Slovenec«, da so bili pristaši njegove stranke tudi v vojni čisto slovensko orijentirani. Prevarili so se samo glede vojnega rezultata, ker so mislili, da bo zmagala Avstrija in samo zato so bili razpoloženi proti Rusom in Srbom! Mislili so, da bosta zmagali Avstrija in Nemčija ter da bo potem cesar Viljem s svojimi nemškimi generali ustvaril njihove slovenske ideale. Ker so se v tem prevarili, so se povrnil k čisto slovenski ideologiji Aksakova, Slovačkega, Palackega, Čelakovskega, Strossmayerja, ki živi sedaj samo še pri hrvatskih radičevcih in ruskih boljševikih!

K temu odgovoru s srbske strani ni potrebno dostaviti drugega nego to, da se strinja ž njim brezdvomno vsak napreden in nacionalen Slovenec

Odlikovanje dr. Nika Županiča.

Odlikovanje min. n. r. dr. Nika Županiča.

Na predlog vojnega ministra je Nj. Vel. kralj Aleksander odlikoval bivšega prostovoljca dr. Nika Županiča z redom Belega orla V. vrste. Do 1. 1915 dr. N. Županič namreč ni bil še podanik bivše kraljevine Srbije ter ni imel v Srbiji vojaških obveznosti. Zato se je sam prijavil pri vojni oblasti kot prostovoljec.

Ker se avstrijski poslanik 26. avgusta ni zadovoljil z odgovorom srbske vlade na ultimatum, je zapustil Beograd, kar je pomenilo vojno. Avstrijski podaniki so trumoma zapustili Beograd. Le peščica jih je vztrajala na srbski zemlji.

Ko so avstrijske oblasti zvedele, da je bil dr. Nika Županič kot prostovoljec v Nišu in da je pozneje deloval v Jugoslovenskem odboru v Rimu za osvobodjenje in ujedinjenje južnih Slovanov, so ga obsodile na smrt in razpisale nagrado za njegovo glavo. Zato iskreno čestitamo dr. Županiču na visokem odlikovanju.

Nepotrebne skrbi.

(Po »Jutru«.)

Koalicija, ki jo je iz višjih državnih ozih skenila NRS s takozvano Samostojno demokrasko stranko, navdaja s prav nepotrebnimi skrbmi ravno one, ki so neprestano intrigirali zoper radikale in njihove prvake.

So to prilično oni, katerih osebna mržnja in užaljeno samoljublje je dovedlo do ukinjenja koalicije decembra 1922. Vsi ti možaki so se v nestetih varijantah razburjali zoper radikalno stranko, ki je spoznala, da je nemoralno ž njimi kakorkoli paktirati. Centrum vseh napadov je bil gosp. Pašić, ki je imel pogum in doslednost izvajati v lanskem volilnem proglasu NRS, da »so se k nemirnim in nepremišljenim nezadovoljstvom pričeli nagibati tudi nekateri od onih politikov, ki so, kakor tudi mi, v ustavotvorni skupščini delali složno z nami pri takem reševanju ustavnega vprašanja, ali sicer drugače delali z nami svoje napore.«

Ko so prišli radikali na vlado, so začeli kvaražugonj po vrsti napadati radikalno stranko. Kar so preje blagoslovljali, so začeli preklinjati. Naše ljudstvo jih je označilo skupno kot »neznačajne«. Radikal so spoznali, da treba te ljudi po zaslugi zadržati v ozadiju, ker je jasno, da jih je vodilo v koalicijo le samoljublje. Zdal, ko je nastopila iz državnih ozirih Pašić-Pribečevićeva koalicija, so ravno ti kvaražugoni neprestano na delu, na zastrupljanje svoje razmerje s koaliranimi radikali. Iz severne Slovenije čujemo, da v nekili krajih iz samega sovraštva proti radikalom ti novepečeni samostojni demokrati izstopajo iz demokratske stranke iz jeze nad sklenjeno koalicijo.

Radikalna stranka je stopila s samostojnimi demokrati v koalicijo v prepričanju, da tako veleleva državni interes. Postavljena pred odločitev ali pridejo federalisti na vlado, je bila odločitev neizogibna. Da so to »koristi« pred vsem nvideč prečanski demokrati, je prirodno.

Ob vseh teh dejstvih se ravno naši nasprotniki najbolj bavijo s čisto nepotrebno skrbjo, kako pojde razvoj radikalne stranke v Sloveniji naprej. Zanimivo je, da so to zopet oni, ki so s svojim obnašanjem prisilili radikale, da so ukinili koalicijo decembra 1922, medtem ko se radikali izogibljejo vsaki preuranjenosti, ki bi zadela zopet na občutljive živce.

Mi smo že izjavili, da v koaliciji ostane NRS to, kar je bila: stranka z jasnim programom, ki mu je zrno v enakopravnosti vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, državna stranka, ki hoče enakomerno in harmonski razviti vse sloje naroda in ne odstopa od svojih socialnih načel niti ne v času vseobče reakcije, stranka, ki hoče načela demokracije provesti do poslednje doslednosti in ki ravno v izvajanju tega načela zahteva čisto in pošteno upravo pod nadzorom enotnega zakonodavnega telesa v smislu svojih načel o samoupravi ljudstva. NRS je v strankarsko grupacijo naše države prinesla načela. Zato smo mi in ostanemo mnenja: če bi radikalne stranke ne bilo, danes bi jo trebalo ustanoviti, da izvrši svoje delo v interesu države in naroda.

Pokret NRS.

— Zborovanje NRS za poljanski okraj v Ljubljani. V ponedeljek 12. t. m. zvečer se je vršilo v gostilni »pri Turku« v Strelški ulici dobro obiskano zborovanje NRS za poljanski okraj. Zborovanje je otvoril predsednik pododbora g. Babnik, ki je kratko pozdravil vse navzoče, posebno pa pristaše bivše Narodno-napredne stranke, ki so vstopili v radikalno stranko. Nato je govoril dr. Vladimir Ravnihar, ki je v markantnih besedah označil pomen in važnost fuzije NNS z Narodno radikalno stranko. V skoraj tridesetnem govoru je točno in objektivno obrazložil zgodovino radikalne stranke, njeno delo in zasluge za ustvaritev naše države. Obrazložil je vzroke, zakaj so se morali pošteni demokrati elementi ločiti od Demokratske stranke, ter je odkrito razjasnil politični položaj slovenskega ljudstva. Nato je govoril g. Vukmanović, ki je orisal s srbskega stališča naše politične razmere. Zanimiva so bila izvajanja g. ing. Šaplje, ki je praktično obrazložil velike pozitivne uspehe radikalne stranke na gospodarskem polju. Dobro uspelo zborovanje je zaključil predsednik pododbora g. Babnik, ki je pozval člane k vztrajnemu delu za razširjenje idej narodnega radikalizma.

— Sestanek mestne organizacije za šentjakobski okraj v Ljubljani. V torek 13. t. m. se je vršil pri »Lozaru« dobro obiskan sestanek članov NRS za šentjakobski okraj. Sestanek je otvoril s kratkim pozdravom predsednik pododbora g. Vid Bratovž, na kar je pojasnil dr. Vladimir Ravnihar važnost in pomen fuzije NNS z Narodno radikalno stranko. Tajnik g. Ljuba D. Jurković je govoril o zgodovini in praktični izvedbi ideje narodnega radikalizma in o ujedinjenju Srbov, Hrvatov in Slovencev. Sestanka so se udeležili tudi člani bivše Narodno-napredne stranke. V svrhu reorganizacije pododbora za šentjakobsko dolejski okraj so se vršile volitve ter so bili enoglasno izvoljeni v odbor: pred-

sednik Vid Bratovž, podpredsednik Stanović, tajnik Drmota, blagajnik Ante Bonačić, odborniki inž. Igo Pehani, Karl Krušić, Lojze Golob, Franc Mlakar, Josip Žgajnar, Ivan Rozman, Pleničar in Bizilj. Po volitvah so govorili še razni člani, nakar je predsednik Bratovž zaključil dobro uspeši sestanek.

— Narodna radikalna stranka sklicuje za svoje somišljenike in pristaše nekdanje Narodno-napredne stranke iz Krakovsko-Trnovskega volilnega okraja zaupni sestanek v petek dne 16. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni pri »Mraku«, Rimska cesta. Oficijelno je bila fuzija med Narodno radikalno stranko in Narodno napredno stranko že izvršena, treba je, da se tudi somišljeniki obeh strank enega okraja strnejo v eno krajevno organizacijo. Na programu je reorganizacija že obstoječega pododbora Narodne radikalne stranke, zato je polnoštevilna udeležba pristašev obeh strank nujno potrebna.

— NRS na Igu pri Ljubljani. Tudi pri nas lepo napreduje radikalna ideja. V stranko pristopajo tudi kmetje, ker uvidevajo, da jim more edino Narodna radikalna stranka zagurati gospodarski obstoj in napredek edinstvene države. Dne 11. maja je bil izvoljen sledeči odbor krajevne organizacije: Predsednik: Franc Lončar, posestnik; podpredsednik: Jakob Košir, vrtnar; tajnik: Anton Mihevc; blagajnik: Rudolf Zorza in trije odborniki. Tukajšnji radikali želijo, da bi nas v krakem posetil min. dr. Županič v svrhu razložitve ideje narodnega radikalizma.

— NRS v Planini pri Črnomlju. Misel narodnega radikalizma se širi po vseh krajih Bele Kraljine. Tudi v Planini se je 11. maja izvršila organizacija krajevnega odbora NRS. V odbor so bili izvoljeni sledeči: Andrija Brinskele, predsednik; Ivan Kump, podpredsednik; Ivan Zagažen, tajnik; Ivan Böthel, blagajnik in odborniki: Josip Mauser, Franc Rom, Franc Fink, Ivan Šunko.

Iz notranje politike.

! Politična situacija. Minister konstituant g. M. Trifković je prejel v soboto 10. t. m. popoldne mandat za sestavo koncentracijske vlade. Po posvetovanju z vodstvom radikalne stranke je g. Trifković kot mandator krone še isti dan zvečer sporočil g. Ljubi Davidoviču sledeče pogoje za sestavo koncentracijske vlade: V načelu se sprejema koncentracija s strankami opozicijskega bloka (z demokratsko stranko, s slovensko ljudsko stranko, z jugoslovensko muslimansko organizacijo), ako bi te stranke ustvarile možnost za koncentracijo s tem, da bi 1. prekinile vsako zajednico in zvezo z HRSS, in sicer SLS in JMO zajednico, poznano pod imenom federalističnega bloka, in Demokratska stranka vsako nadalje sodelovanje s HRSS. 2. da bi sprejele kot načelno podlago za delo koncentracijske vlade in izvedbo ustave v vseh njenih odredbah, zlasti oblastne samouprave ter bi se v ta namen razpisale volitve za oblastne in srezke skupščine — in pobijanje vseh protinacionalnih in suvervizijskih elementov, med katere je treba računati tudi HRSS. — G. Davidović je nato v nedeljo v svojem in v imenu Spahinega in Koroščevega kluba odgovoril pismeno na način, ki je lasten politiki opozicijskega bloka. V sled tega odgovora je minister Trifković v nedeljo opoldne v avdijenci pri kralju sporočil, da mu ni uspelo sestaviti koncentracijske vlade. Položaj je od nedelje naprej neizpremenjen. Iz vrst opozicijskega bloka je lansiranih po časopisu mnogo vesti o različnih kombinacijah, ki pa so seveda le več ali manj pobožne želje onih, ki jim ni za državo, temveč za svoje strankarske interese. Ker hoče kralj ostati strogo na ustavnem stališču, ne bo drugega izhoda nego poverjenje volilnega mandata g. Pašiću.

! Koncentracija je nemogoča. »Vreme« piše: Kakor je bilo pričakovati, se je tekom nedelje situacija znatno razčistila. Pokazalo se je, da je sestava koncentracijske vlade nemogoča in da bi bili zaman nadaljnji poskusi v tem pravcu. G. Trifković je vrnil mandat z motivacijo, da ne more sestaviti koncentracijske vlade. Smatra se kot pr-

polnoma gotovo, da ne bi mogla niti kaka druga osebnost imeti več uspeha, ker niso ne opozicijski niti in ne radikali proti osebnosti g. Trifkovića. Sedaj je situacija zopet popolnoma v rokah krone ter smo v istem položaju, kakor smo bili pred par dnevi in sicer pred dilemo: volilna vlada g. Pašića ali poslovna vlada g. Davidovića. Poleg teh dveh ni nobene druge parlamentarne kombinacije. Toda volilna vlada g. Pašića ima mnogo več izgledov, ker Davidovičeva večina ni sigurna večina in ne daje dovolj garancij, da bi vodila splošno državno politiko v duhu vidovdanske ustave.

! Naši Nemci. »Samouprava« ugotavlja vedno večjo agresivnost naših Nemcev in piše: »Nemški poslanci so bili izvoljeni na programu vladne stranke in edino pod pogojem, da bodo pomagali vladi. Oni so se izneverili svojim obljubam ter so prevarili svoje volilce. Ne dvomimo, da bodo lojalne nemške mase pri prvih volitvah dostojno reagirale in da ne bodo zvezale svoje usode s protidržavnim delom Stjepana Radića. Nemcem v naši državi se godi dobro. Oni so danes bogati, imajo najboljšo zemljo in vse pogoje za gospodarsko in kulturno napredovanje. Nemcem se danes nikjer boljše ne godi nego v naši državi... Nemški poslanci se zelo motijo, ako mislijo, da bodo naši zavetje za hrptom g. Davidovića. Gospodje se bodo hitro prevarali in se prepričali, da se vsaka impertinenca strogo kaznuje... Sprejemamo na znanje vaše grožnje ter nam je drago, da ste pravočasno odkrili karte in pokazali pravo barvo. Sicer ne verujemo, da mislijo široke nemške mase tako, kakor piše »Deutscher Volksblatt« in kakor govorita Kraft in Moser, toda hvaležni smo vam za dragoceno priznanje, ki nam bo dobro služilo.

Vsak član Narodne radikalne stranke čita in naroči »Radikalni Glasnik!«

Zapiski.

Klevete naših nasprotnikov.

Pod tem naslovom smo priobčili v predzadnji številki stvarjen odgovor na brezvestno obrekovanje g. Pašića s strani naših zaslepljenih nasprotnikov, ki so zlasti v zadnjem času pričeli prostaško napadati posamezne prvake in voditelje Narodne radikalne stranke. Naš članek je bil stvarjen odgovor na zlobne izmišljotine nekega nikjer poznane človeka v zagrebški »Slobodni Tribuni« na katero prisega takozvana hrvatska srednja linija, t. j. ona hrvatska inteligenca, ki noče iti naravnost za Radićem, ki pa kljub temu ni dosti boljša.

Očividno je ta odgovor zabodel »Slovenca«, katerega protiradikalna žilica nikdar ne miruje. Po dolgem času je našel imenovani napad na g. Pašića in ga z velikim veseljem ponatisnil! Tako je »Slovenec« poleg lastnih napadov, izmišljotin in laži na račun Narodne radikalne stranke in njenih voditeljev »obogatel« še s tem pamfletom. Seveda pri »Slovencu«, kjer igra glavno vlogo krščanska resnicoljubnost, je vse dobrodošlo, kar je proti radikalom. Velečastni gospodje naravno niti ne poznajo zgodovine radikalne stranke, če pa jo slučajno poznajo v drobcih, jo potrjujejo tako, kakor jim to velewa njihova avstrijska morala. Kadar pa niti tega ne morejo, si izposodijo od drugod laži in jih trosijo med nepoučeno ljudstvo.

»Slovenec« v pravi luči.

»Samouprava« piše:

Ogromen in nepričakovan naš uspeh v Bjelini in triumfalni sprejem, ki ga je srbski kmet v Bosni priredil g. Pašiću, nikakor ne da miru poklicnim klevetniškim od Soče in Maribora do Beograda... Korošcev »Slovenec« (št. 100) kipi od jeze. Ti takozvani katoliki, ki se zvijajo v Beogradu pred vsakim inspektorjem ministrstva, so silno bojeviti v časopisih. Ne gre tu niti za Vrečka niti za Žebota, ne gre tu za famozno besedičenje »Slovenskega Gospodarja«, vse te je prekosil glavni organ »Slovenec«, ki se ni sramoval napisati, da g. Pašić ni Srb, da ima v sebi cncarsko in židovsko kri... Vse to je napisano z znanjem in odobravanjem prečistitega spovednika gospo Cite Habsburške.

E pa dobro, poskrbeli bomo, da se tudi to ne pozabl!

Demokratsko demagoštvo.

Naši »Jutrovc« ki so po zaslugi doslednega demokratskega politika Svetozarja Pribičevića začasno »na vlad«, so že tako navajeni klevetati, da se sploh več ne zavedajo dolžnosti, ki bi jim morale biti svete. Ker ne morejo odprto napadati radikale, delajo to posredno prav po načinu klerikalnih politikov, katerim očitajo jezuitske metode. Tako se je »Jutro« ponovno spravilo na »velike davke, neurejene razmere draginjo, davčno prakso in takšni zakon« — tudi korupcije seveda ni pozabilo — kar da je povzročila homogeno radikalna vlada! »Jutro« sicer ne piše — ker ne sme — da je vse to »zakrivila« radikalna vlada, vendar pa piše tako, da more vsak razumeti, kam pes taco moli. Z »Jutrom«, ki misli da zanj ne veljajo gotova načela, ne bomo polemizirali glede pozitivnih uspehov NRS, ki je storila v enem letu več nego vse prejšnje vlade po osvobojenju. Tudi ne bomo ponavljali grehov gotovih demokratskih finančnikov. Ugotavljamo le to, da se poslužuje »Jutro« kljub temu, da je zastopano po Svetozarju Pribičeviću v koalicijski vladi z radikali istih demagoških načel, kakor se jih je posluževalo še nedavno! Ta ugotovitev naj za enkrat zadostuje.

Volitve se bližajo.

Ako bi ne bilo nobenega drugega znamenja, bi zadostovalo dejstvo, da so začele v Ljubljani zopet frčati demokratske pilpogače. Kadar ni volitev, teh individuev nikjer ne vidiš politično delovati, le kadar so one na vidiku, začne demokratska pilpogačarija prirejati sestanke in shode. Te dni se je vršil sestanek demokratskih pilpogačarjev v kleti za gradom. Predsedoval mu je »pre-vratno-republikanska« pilpogačica g. Fischer, kot glavni govornik pa je nastopil velikan-pilpogača dr. Macafizelj. Manjkalo je samo še pilpogače g. Cajzelca, pa bi bila vsa dika zbrana. Na konec so menda zborovalci zapeli himno: »... demokrat, bankokrat, jaz ostanem — vsakokrat.«

Dr. Joža Ravnik
odvetnik v Beogradu,
je preselil svojo pisarno v Kosovsko
ulico 22.

Pismo uglednega Ljubljančana.

Gospod urednik!

Blagovolite sprejeti v Vaš cenj. list sledeče
vrstice, ki mi jih narekuje srce.

Nisem politik, temveč le navaden patriot, ki se
zaveda svojih dolžnosti v vsakem oziru. Takoj
po osvobojenju sem bil na razpolago narodni in
državi stvari ter sem po svojih močeh deloval v
smeri, ki jo zastopa Narodna radikalna stranka,
kar sem uvidel še le pozneje, ko sem se seznanil
z načeli narodnega radikalizma. Glede klerikalne
politike v novih razmerah sem bil takoj na čistem.
Od nje ne more pričakovati naše ljudstvo v svo-
bodni nacionalni državi ničesar. Švigašvanje
demokratske politike, mislim na takozvane ljub-
ljanske »mladine«, pa nisem mogel razumeti. Ko
je bilo za vse naprednjake in zavedne državljane
že davno jasno, da mora biti naša država nacio-
nalna demokratična monarhija pod dinastijo Kara-
dževićev, so ti gospodje javno in za kulisami
slepoma gledali državne ureditve in drugih vi-
tala vprašani našega skupnega državnega živ-
ljenja. Ker pa je Narodna radikalna stranka brez-
pogojno in konsekvntno zahtevala natančno iz-
vedbo načel, na katerih je bila zamišljena naša
država, so se demokrati pridružili močnejšemu,
ker jim je pač tako kazalo. Sodelovali so pri
vstavitvi naše ustave ter so bili dolgo njen
zagovorniki. Ko so pa pozneje videli, da »vleče«
propaganda po načinu klerikalcev, so se oprijeli
znanje Marinkovićeve dekoncentracije, s katero
operirajo še danes. V zadnjem trenutku so se pri-
družili Svetozarju Pribičeviću »iz razlogov dol-
žnosti do naše države« ter so kar čez noč zavrgli
marsikaj, kar so preje propagirali iz zavisti in
sovražstva do Narodne radikalne stranke. Še Bog
odpušči skesanemu grešniku njegove grehe, pa
naj jih ne bi odpuštila radikalna stranka! Sem si
misli in pričakoval, da vidim dobrodejne posledice
demokratskega spreobrnjenja...

Biz sem vedno naprednjak in pristaš dr. Tav-
čarjevu političnim stremljenj. Politično nisem bil
organiziran v nobeni stranki, pač pa sem pri
vseh volitvah izpolnil svojo dolžnost tako, kakor
je zahtevala moja vest. Znano pa je bilo, da je
nameraval dr. Tavčar izdati proglas na napred-
njake, da naj vstopijo v Narodno radikalno stran-
ko. Takrat sem se pričel intenzivneje zanimati za
to veliko zgodovinsko stranko. Prišel sem do pre-
učevanja, da je ta stranka edina, ki more ozdraviti
nezdruženo politično razmere v Sloveniji. Zato sem
veseljem pozdravil sklep Narodno-napredne
stranke, ki je bila nositeljica dr. Tavčarjeve poli-
tike, da prestopi v vrste radikalne stranke. In pre-
pričan sem, da je ta sklep pozdravil z veseljem
vsak, komur je kaj do države in bodočnosti na-
šega naroda.

Toda kaj se je zgodilo? Mladini, ki so »iz
razlogov dolžnosti do naše države«, stopili v koa-
licijo z radikali — ali odprto povedano — ki so to
storili, ker so opazili, da jim grozi brezpogojna
smrt, so pričeli ljuto goniti proti pristašem bivše
Narodno-napredne stranke. Bilo bi zanimivo za-
beležiti vse njihove napade tako na radikalno
stranko, kakor na njene posamezne pristaše, da
se osvetli njihovo početje proti radikalom, ki so
jih milostno sprejeli v koalicio. Da bi prevarili
posameznike od bivše NNS lansirajo v svojem
časopisju najrazličnejše laži, ki so tako očitne,
da se dajo kar otipati. Vsaj naši javnosti je znan
proglas bivše NNS glede fuzije z radikali, saj je
bil priobčen v časopisju in tudi na posebnih le-
pakih. Tudi »Jutru« je vse dobro znano, toda ono
se laže, ker se mora pač lagati. Gospodje »mla-
dini« vedo prav dobro, da so posamezni bivši
funkcionarji NNS danes člani radikalne stranke, s
katero so v koalicio in da je treba zato smatrati
»nade na te osebe ravno tako, kakor če bi na-
stali najstarejše radikale. Ne vem, kaj bi rekli v
Beogradu, ako bi Pribičevićeva »Reč« pričela na-

padati beograjske radikale. Isto mora veljati za
nas in celo v večji meri! »Jutro« napada vse-
vprek — o lojalnosti nima niti pojma — če pa se
mu stoji na rep, pa cvili in pravi, da se to ne
sme, ker zastopa vlado! Brez ovinkov povem, da
ste radikali preveč popustljivi. To ne sme biti. Ne
bi želeli, da bi vas morda že bližnja bodočnost
podučila resničnosti moje trditve.

Nesramna je »Jutrova« trditve, da Ljubljan-
čani ne marajo biti radikali. Kolikor mi je znano,
so že danes najboljši Ljubljančani iz vseh slojev
zavedni radikali, kar je najbrže zasluga mladinske
politike. Prepričan sem, da bodo že prihodnje vo-
litve razočarale marsikaterga, ki še danes prisega
na takozvano samostojno demokratsko politiko.
Napredna nacionalna Ljubljana se mora strniti v
močen radikalni tabor, kajti le tam je njena bo-
dočnost v kulturnem in gospodarskem oziru. Male
provincijske stranke ne morejo ničesar storiti za
napredek Ljubljane!

Sprejmite, g. urednik, izraze mojega spošto-
vanja. Dr. I+n.

Tedenske vesti.

— **Prihod kraljice Marije na Bled.** V nedeljo
zvečer je naša kraljica Marija s prestolonasleni-
kom Petrom v spremstvu princa Pavla in prince-
zine Olge odpotovala iz Beograda na Bled. Dvorni
vlak je prispel v Ljubljano v ponedeljek opoldne.
Na kolodvoru so bili zastopniki vojaških in ci-
vilnih oblasti. Dvorni vlak je po kratkem odmoru
nadaljeval vožnjo proti Bledu. Kraljica ostane na
Bledu, dokler ne dospe tja tudi kralj Aleksander,
nakar obiščeta oba predsednika francoske repu-
blike.

— **Minister n. r. dr. Niko Županič** je odpotoval
v sredo 14. t. m. v Beograd.

— **Pregled letnega dela na osnovnih šolah.**
Prosvedno ministrstvo je odredilo, da imajo takoj
op. 20. maja šolski nadzorniki izdelati pregled
letnega dela po vseh osnovnih šolah. Istočasno s
pregledom dela se ima izvršiti tudi ocena učitelj-
stva.

— **Omejitev obrata v splošni bolnici v Ljub-**
ljani. Ravnateljstvo splošne bolnice v Ljubljani
razglasa, da se vsled odloka ministrstva za na-
rodno zdravje sprejemajo do preklica v bolnico le
oni bolniki, ki se v domači oskrbi ali ambulatorno
absolutno ne morejo z uspehom zdraviti. Odpuštili
se bodo bolniki iz bolnice stopnjema, in sicer le
oni, ki se brez škode morejo zdraviti doma ali pa
ambulatorno po upoštevanju socialnih prilik bol-
nikov, v koliko se iste morejo dognati. Bolniki z
akutnimi nalezljivimi boleznimi ali pa s kronič-
nimi v infekcijskem stanju se ne bodo odpu-
ščali. Za ravnateljstvo: dr. V. Gregorič.

— **Dnevni zrakoplovni promet** je odprt na
črti Pariz—Strasbourg—Praga—Dunaj—Budim-
pešta—Beograd—Bukarešta in Praga—Varšava.
Naši poštni uradi sprejemajo zračne poštne pošilj-
ke za omenjena mesta.

— **Cerkvenokonkurenčna davščina za ljubljans-**
ke cerkvenike in organiziste. Važno za vse davko-
plačevalce. Na ljubljanski mestni hiši je javno raz-
glasena odločba, glasom katere imajo katoliški
davkoplačevalci k državnim davkom plačevati
posebne doklade kot prispevek k službenim pre-
jemkom ljubljanskih cerkvenikov in organizistov.
Deloma so prizadeti tudi katoliški občin Most, Do-
brunje in Ježice, v kolikor so pod jurisdikcijo
šentpeterske fare. Obenem razgrinja mestni ma-
gištr od 15. do včetega 28. maja 1924 imenik pri-
zadetih davkoplačevalcev. Drugoverci so sicer
izločeni, vendar je možno, da je ta ali oni vmes,
ker nima magištr nobile posebne evidence po
verolizpovedanjih in tudi podatki nekatoliških cerk-
venikov uradov morda niso izčrpnj, ker se marsikaj
novopriscelenc pri svoji verski občini sploh ne
zglasil. Zato je zlasti za drugoverce in brezkonfes-
ionalne zelo važno, da vpogledajo v zgoraj na-
značenem roku imenik davkoplačevalcev in sebe
event. izreklamirajo. Pozneje, ko se bo izvršila
razdelitev celotne kvote, ki znaša za Ljubljano
letnih 86.221 Din 36 para, za Moste 8321 Din 36
para, za Dobrunje 2669 Din 24 para in za Ježice
231 Din 92 para, na vse one tisoče davkoplačeval-
cev in bo davčni urad začel doklado pobirati z
davki vred bo izključena faktična možnost, do-
klado komu črtati in je ponovno porazdeliti med
vse ostale dokladi podvržene osebe, da ostane
skupni letni prispevek per 90.000 Din neokrnjen,
kar mora ostati na vsak način.

— **Sodna razprava proti razbojniku Čaruzi** in
tovarišem se je pričela 12. t. m. v Osijeku. Raz-
prava bo trajala najmanj tri tedne.

— **Nagrada cestnim mojstrom za najboljše**
vzdrževalne proge državnih cest. Jugoslov. av-
tomobilski klub v Ljubljani razpisuje tri nagrade
cestnim mojstrom za najboljše vzdrževane proge
državnih cest v Sloveniji in sicer v zneskih 2000,
1500 in 1000 Din. Posebna komisija, v kateri je za-
stopana tudi gradbena direkcija v Ljubljani se bo
prepričala o stanju cestnih prog in razdelila na-
grade dotičnim cestnim mojstrom, ki z ozir na
razpoložljiva sredstva, promet itd. svoje cestne
proge najboljše vzdržujejo. Reflektanti naj sporoče
svoja imena z navedbo svojih prog najkasneje do
20. maja t. l. Jugoslov. avtomobilskemu klubu v
Ljubljani, Dunajska cesta št. 1.

— **Tečaj za gozdne in lovske čuvaje.** V Kosta-
njevici na Dolenjskem se vrši pri ododnem gozd-
nem oskrbništvu tečaj za gozdne in lovske čuvaje.
V zvezi je tudi tečaj o ribarstvu od 1. julija do 22.
julija t. l. Sporazumno z ravnateljstvom šum je
določeno, da se tega tečaja lahko udeležijo tudi ri-
biški čuvaji in sploh interesenti, ki se zanimajo za
ribarstvo in ribogojstvo. Za omejeno število ude-
ležencev je preskrbljeno za stanovanje in hrano
po režijskih stroških. Potrebni udeleženci se
bodo podelili tudi podpore. Prijave, kakor tudi
prošnje za podporo, katerim je priložiti ljudsko-
šolsko izpustnico, pravstveno spričevalo ter no-
rebitno spričevalo gospodarja, pri katerem je pro-
silec uslužben, je vložiti pri velikem županu ljub-
ljanske oblasti najkasneje do 1. junija 1924. Ta
tečaj ne daje nikakršne pravice do kakega naslova
ali kake usposobljenosti.

— **Pri meroizkusnem nadzorništvu v Ljub-**
ljani je razpisano mesto pomožnega s'uge. Prošnje
za mesto, v katerih se mora označiti: ime, pri-
imek, kraj, dan, mesec in leto rojstva, državljan-
stvo, poklic, šolska izobrazba, znanje jezikov, za-
konsko stanje, število otrok in njih rojstna leta,
naj se vložijo pri oddelku ministrstva trgovine in
industrije v Ljubljani do 1. junija t. l. Prošnje mo-
rajo biti opremljene s prilogami, ki so predpisane
v členu 12 zakona o civilnih uradnikih in ostalih
državnih uslužbencih.

— **Prošnje za sprejem v državno blagajniško-**
poreško školo v Novem Sadu. V šolskem letu
1924-25 se bo vršil na drž. blagajniško-poreški
školi v Novem Sadu desetmesečni tečaj, ki se pri-
čne 1. septembra t. l. Sprejemajo se samo moški
kandidati, ki so dovršili šest razredov kake sred-
nje šole (gimnazije, realke ali realne gimnazije) z
odličnim ali prav dobrim uspehom. Prošnje, opreml-
jene s 25 Din koškom, je vložiti na upravo šole
najkasneje do 15. julija t. l. Važno je, da dobe si-
romašni kandidati državno podporo mesečnih 800
Din, ki pa se bo morala vrniti v osmih letih, in
sicer od dneva ko stopi štipendist v državno služ-
bo, in da dospejo absolventi te šole v II. kategorijo
uradnikov. Natančnejša pojasnila zlasti glede li-
stin, ki jih je priložiti vsaki prošnji, daje reflek-
tantom predsedstvena pisarna delegacije minist-
stva financ v Ljubljani.

g **Posetnikom ljubljanskega velesejma** je do-
vodilo prometno ministrstvo na vseh železnicah 50
odstotkov popusta.

g **Na zagrebškem kolonialnem trgu** so cene
češkoslovaški sladkor v kockah 20.25, kava Rio
36.75, ameriška mast (v sodčkih po 50 kg ali v
zabojih po 25 kg netto) 26.50, paprika 40—44.

g **Zateški hmeljski trg.** Cene se gibljejo med
6000—6400 Kč za 50 kg.

g **Naša carinarnica na Reki.** Finančno mini-
strstvo je na predlog carinskega sveta odredilo,
da se otvori na Reki oddelek glavne carinarnice
na Sušaku.

g **Finančni polom v Avstriji.** Z Dunaja poro-
čajo, da zahtevajo vse javne korporacije in politi-
čne organizacije strogo kazen za vse spekulante s
francoskim frankom in da se objavilo imena vseh
bank in spekulantov.

Čudna želja perzijskega šaha.

»Petit Journal« priobčuje sledečo zgodbo o
očetu nekdanjega perzijskega šaha:

Ko je bival šah v Parizu, se je najbolj za-
nimal za giljotino. Izrazil je željo, da bi smel pri-
sostvovati kakim usmrtitvi, kar mu je francoska
vlada rada ali nerada dovolila. Prisostvoval je
usmrtitvi nekega zločinca, ki je umoril lastnega
očeta. Usmrtitev se je izvršila tako točno in hi-
tro, da jo je šah komaj opazil. Izjavil je, da si
ni mogel niti predstavljati stroja, ki tako hitro
pošilja ljudi na oni svet. Od veselja je ploskal in
izrazil željo, naj bi se usmrtitev ponovila. Iznenade-
ni funkcionarji so mu odgovorili, da ni sedaj
nobene zločinca, ki bi bil obsojen na smrt. Šah
se je ozrl in popolnoma mirno položil roko na
rame bližnjega starejšega uradnika in rekel: Od-
sekajte glavo kar temu-le! Le z veliko težavo so
mu mogli vteptati v glavo, da se v Evropi na mo-
relo izpolniti take želje!

Iz vsega sveta.

Izid francoskih volitev.

V nedeljo so se vršile volitve v francoski parlament. Izvoliti je bilo treba 584 mandatorov. Dosedaj je znan izid za 574 poslancev, tako da manjkajo rezultati o 10 poslancih.

Dobiti pa so: monarhistična desnica 20, republikanci desnice 117, levi centrum (republikanci levice in demokratična levice) 127, radikali in socialistični radikali 139, socialistični republikanci 35, socialisti 102, komunisti in komunistični disidenti 29. Manjka še 10 izidov iz kolonij. Razen tega so potrebne še štiri ožje volitve.

Radi preglednosti navedimo še nekaj podatkov o strankarski konfiguraciji v pretekli zakonodajni dobi. Volitve leta 1919 so izpadle sledeče: Konzervativci in Action Libérale (klerikalci) 11, progresisti 125, levičarski republikanci 139, radikali in radikalni socialisti 147, republikanski socialisti 34, zedinjeni socialisti 70.

Dosedanje vladno večino so tvorili: republikansko-demokratska antanta (185 članov), republikansko-demokratična levice (93 članov), levičarski republikanci (60 članov), republikanska in socialna zveza (45 članov). Opozicijo pa so tvorili neodvisni, večinoma konzervativci in monarhisti (30), republikanski socialisti (25), radikali in radikalni socialisti (85), skupine socialistične stranke, ki zastopa francosko sekcijo druge internacionale ter vzdržuje načela starega francoskega socializma (50), komunisti (15), okoli 20 poslancev ni spadalo k nobeni skupini.

Pri primerjanju številke moramo imeti pred očmi, da je štel prejšnji parlament 626 poslancev, dočim bo nova zbornica sestavljena samo iz 584 poslancev. Za končnejšave uspehe nedeljskih volitev prihaja v poštev tudi dejstvo, da se opredelijo nekateri poslanci šele ob otvoritvi zbornice. Vsekakor pa lahko rečemo, da je zmaga levice s precejšnjo večino, kar je vzbudilo splošno presenečenje ne samo na Francoskem, marveč tudi v inozemstvu. Nacionalni blok, ki je bil dosedaj na vlad, je izgubil okoli 160 poslanskih mest.

Zakaj je zmaga levice?

O tem so si tako v Franciji, kakor v inozemstvu prilično na jasnem. V glavnem pa se pавajata kot glavna dva razloga: mir na zunaj in pobijanje draginje na znotraj. Nacionalni blok je stal na državnem krnilu v najtežji dobi, ki jo preživlja francoski narod. Obnovitev porušenih francoskih pokrajin je zahtevala milijarde, ki jih ni hotela Nemčija plačati. Poincare se je torej odločil za zasedbo porušenih pokrajin, ki je pa niso odobraval njegovi politični nasprotniki, češ, da je njegovo intransigentno stališče največja ovira za sporazum z Nemčijo, ki je za obe državi velike važnosti. Pozneje je prišla špekulacija s frankom, ki je zahtevala ostre protiodredbe francoske vlade. Poincare se tega ni plašil, ker je uvidel, da more le na ta način rešiti francosko gospodarstvo pred grozečo katastrofo. Imel je uspehe. Davčni vlijak, ki ga je bilo treba pritisniti, pa ni bil po volji levičarjem in nezadovoljstvo s Poincarejem je vedno bolj naraščalo.

Za boljše razumevanje zmage levičarjev pa je treba tudi naglasiti, da ni imel nacionalni blok pravega voditelja. Predsednik republike Millerand, ki je bil pravzaprav njegov pravi ustanovitelj, je bil preobložen z državnimi posli in se ni mogel popolnoma posvetiti notranji politiki. Poincare pa ni nikdar nastopil kot pravi voditelj nacionalnega bloka, ker so bile v njem zastopane tudi frakcije, ki so se zelo nagibale k levičarjem. Ubral je pot srednje linije, ki se je je držal tudi v volilni

borbi. Volilci so torej šli na volišče brez zavesti svoje pripadnosti k veliki skupini in so oddali svoje glasove za razne stranke in stranice.

Novi vladni možje.

Kot nova predsednika bodoče vlade se imenujeta Herriot in Briand. Herriot je pravzaprav pravi zmagovalac pri zadnjih volitvah. On se je boril v zbornici, po časopisju in na shodih. Je sijajen govornik, dober književnik, nima pa življenjskih izkušenj sedemkratnega ministrskega predsednika Brianda.

Po najnovejših vesteh poda Poincare svojo demisijo 1. junija. Slišijo pa se tudi glasovi o odstopu predsednika republike Milleranda.

Vpliv volitev na notranjo in zunanjo politiko.

Republikanska oblika države je izven vsake diskusije. Nedelja je bila dan zmage republikanske misli. Radikali in radikalni socialisti se bore nadalje proti izkoriščanju dela po kapitalistih in zastopajo stališče striktno izvršitve predpisov o dohodninskem davku. Nadalje zahtevajo delavsko zakonodajo, zaščito žen in otrok, posvetno politiko, ki je naperjena proti vmešavanju Vatikana v francoske notranje razmere, enakopravnost vseh otrok pri izobrazbi, zmanjšanje armade na minimum.

Kar se tiče zunanje politike so levičarji za pravično odškodnino od strani Nemčije. Hočejo pa doseči sporazum z Nemčijo. Od svojih predstavnikov bodo zahtevali več concilijantnosti in popustljivosti. Stopiti hočejo v stik z vsemi narodi. Utrditi je treba vezi z Zedinjenimi državami in vzpostaviti odnose s sovjetsko Rusijo. Nadalje pa so naglasili nekateri voditelji levičarskih skupin, da je treba ohraniti vezi s sedanjimi zavezniki. Samo zastopnik skrajne levice Lavoisier je izjavil, da bi bilo treba revidirati versajsko mirovno pogodbo in jo nadomestiti s sporazumom, sklenjenim z Nemčijo.

Sicer pa ni zaenkrat še možno predvideti dalekosežnosti spremembe v zunanji politiki. V zavezniških državah pričakujejo, da ne pride do velikih sprememb. Eno je namreč gotovo: tudi francoski levičarji ne morejo pri vsej svoji popustljivosti dopustiti, da bi se Nemčija okoristila na račun francoskega naroda, kajti takim nameram bi se vzdignil ves francoski narod. V tem zmislu se je tudi izrazil bivši ministrski predsednik Painlevé. Po njem želi Francija pravičen mir, ki ima za podlago povračilo storjene škode. Francija ima dobro voljo za spravo, to voljo pa mora imeti tudi ostali svet, predvsem pa Nemci. Nacionalistične demonstracije v Hallu pa pričajo, da Nemci še vedno niso na pravi poti.

Priprave za otvoritev italijanske zbornice.

Prihodnja zakonodajna doba v Italiji se odpre dne 24. maja, to je ravno na predvečer obletnice vstopa Italije v svetovno vojno. Mussolini, ki hoče dvigniti ugled parlamentarizma, ali vsaj zbornice, ki bo imela povsem fašistovski lice, je odredil, da morajo poslanci fašistovske liste prisostvovati svečani otvoritvi v fraku. Tako bo zbornica tudi na zunaj imela novo obliko in morda bo imel radi tega Mussolini do nje več spoštovanja nego do prejšnje. Najbrže pa bodo poslanci opozicije ostentativno oblekli drugo obleko.

Potom žrebanja sta bili že določeni dve komisiji, ki bosta spremljali kraljevsko dvojico v zbornico. Ena komisija sprejme kralja, druga pa kraljico. Razprave o kronskem govoru pričnejo 27. t. m. Po razpravi o kronskem govoru se sestanec zbornice šele 20. junija. Razpravljala bo najprej o reformi pravilnika. Pozneje bo razpravljala v trgovinskih pogodbah in dogovorih.

Otvoritev nemškega državnega zbora.

Po službenih poročilih se sestanec nemški državni zbor 27. t. m. Notranje razmere še vedno niso razčiščene. Socialisti so nedavno sprejeli resolucijo, da se mora v vprašanju sprejema izvedeniškega poročila vršiti ljudsko glasovanje. Po njihovem mnenju ne morejo biti zadnje volitve v tem oziru merodajne, ker so volilce vohili tudi razni drugi nagibi, medtem, ko bi šlo v tem slučaju samo za vprašanje za ali proti izvedeniškemu poročilu. »Deutsche Zeitung« je priobčila zanimivo vest, da namerava sedanja Marxova vlada predlagati predsedniku republike razpust državnega zbora in razpis novih volitev. Morda pa bodo francoske volitve znatno vplivale na zadržanje nemških nacionalističnih strank, ki se še vedno niso jasno izjavile o svojem stališču do izvedeniškega poročila.

Španska ofenziva v Maroku.

Po poročilih iz Melile so pričele operacije v svrhu razpršitve vstašev. Španske čete so imele pri prvem napadu 5 mrtvih in 34 ranjenih. Španci korakajo dalje v notranjost dežele. Prvega napada se je baje udeležilo 5000 španskih vojakov. Tudi vstaški Rifanci so imeli velike izgube.

Beneševo potovanje v Rim.

Zivimo v dobi pospešene diplomatske agilnosti. Pripravlja se sestanek med Poincarejem in MacDonaldom, na potovanju po evropskih centrih se nahajata romunska suverena, belgijska ministra sta ravnokar dovršila svojo misijo za olajšanje sporazuma med Londonom in Parizom in sedaj pride še Beneševo potovanje v Rim.

Dočim pa so namenili ostalih dogodkov precej jasni, se slišijo o Beneševih ciljih najrazličnejše kombinacije. Listi pišejo o »novi grupaciji evropskih držav«, o »Beneševih poizkusih za zblizanje med Rimom in Parizom«, nadalje o »novi orienaciji politike Male antante« in končno o »češkoslovaško-italijanski prijateljski pogodbi«, ki naj bi izpolnila pogodbo med našo državo in Italijo.

Nočemo se spuščati v razmotrivanja, v kajkor se strinjajo poedine kombinacije z resničnostjo. Po lastnih izjavah dr. Beneša dopisniku »Timesa« je njegovo potovanje nekako nadaljevanje konference Male antante, ki se je vršila meseca januarja v Beogradu. Našim čitateljem bo še v spominu, da se je tedaj mnogo razpravljalo o razširitvi češkoslovaško-francoske zveze, ki je vzbudila v evropski javnosti precej prahu, na ostali državi Male antante. Proti pričakovanju pa ni prišlo do tega, pač pa se je istočasno razširila vest o naši pogodbi z Italijo.

In tedaj je stopilo tudi prvič v ospredje vprašanje češkoslovaško-italijanske pogodbe v skladu z rimskim sporazumom. Sedanje potovanje dr. Beneša naj bi to tudi uresničilo. Češkoslovaška ni neposreden italijanski sosed, govoriti torej o kakoli češkoslovaško-italijanski vojaški zvezi ne more prihajati v poštev. Spomniti pa je treba, da sklenijo sedanji odnosi med obema državama na enostavni izmenjavi pism med grofom Sforzo in dr. Benešem, leta 1921. Po informacijah iz češkoslovaških virov namerava dr. Beneš postaviti ednoličje na redne diplomatske akte. Beneš naj bi zaenkrat pripravil vse potrebno, nakar bi bila pogodba podpisana o priliki uradnega poseta predsednika Masaryka v Italijo letošnje jeseni.

Spomniti pa moramo še na nekaj drugega. Odigrava se zadnja faza odškodninskega vprašanja. Imeli smo že priliko naglasiti, da vztraja Francija na stališču istočasne rešitve medzavezniških dolgov s celotnim odškodninskim vprašanjem. Ker je za Francijo v tem oziru večina zavezniških držav, bo njeno stališče bržkone obveljalo. Nasledstvene države pa zanima še neko drugo vprašanje, ki tudi spada v kompleks reparacijskega problema. Plačati bi morale odškodnino za prevzeto imovino bivše monarhije in članov dinastije. Dr. Beneš pa stoji na stališču, da je treba to vprašanje vzporediti z vprašanjem medzavezniških dolgov. Ako bi bili torej medzavezniški dolгови znižani, bi se morale znižati tudi omenjena odškodnina, v slučaju pa, da bi bili znižani, ne bi bile tudi nasledstvene države dolžne plačati nikake odškodnine. Kakor je Italija zainteresirana v vprašanju medzavezniških dolgov, je prizadeta tudi v tem odškodninskem vprašanju, čeprav v veliko manjši meri. Dr. Beneš bo torej morda skušal dobiti Italijo za svoje stališče in to bi morda bil tudi razlog za Benešev sestanek z Nincičem na Bledu.

Dopisi.

Iz Polhovnega gradca nam pišejo: Zgradba ceste proti Sv. Joštu lepo napreduje. Ko bo dograjena, bo vozil poštni avtomobil iz Žirov skozi Polhov gradec v Ljubljano. To bo za naš kraj vse-kako velika pridobitev. Poleg drugih ugodnosti bomo imeli tudi dnevno poštno zvezo z Ljubljano, sedaj imamo namreč samo petkratno v tednu. — Koliko mrtvega kapitala leži v tukajšnjih vodah, a razen posestnika P. B. nimajo tukajšnji vaščani posebnega smisla za porabo vodnih sil. Ta mož pa je toliko izkoristil mimo njegove hiše deroči potok, da ima v hiši lepo električno luč in jo je dal še par drugim hišam v uporabo, za kar mu plačujejo neznatno vsoto. Računa jim namreč 1 kruno na mesec za svečo električne žarnice, svetiljo s 15, 20 in 25 svečami. Torej jim pride zdrava, pripravna električna razsvetljava ceneje kakor smrdljiva in za ogenj nevarna petrolejka. — Polje, travniki in sadno drevje kaže lepo in se nam vsaj doslej obeta dobra letina.

d Celje in okolica. Ferijalni Savez, podružnica na drž. realni gimnaziji, je priredila javno akademijo, ki je zelo dobro izpadla. Tu podam nekaj zgodovine o postanku Saveza. Leta 1918 so ustanovili nekdanji člani »Počitniške zveze« sedanjí »Ferijski Savez«, ki šteje danes čez 4000 članov ter ima že nekaj svojih kolonij v Sarajevu, Avali pri Beogradu, Topolju (dar Nj. Vel. kralja Aleksandra I.) in na Fruški gori. Tukajšnja podružnica ima kočjo na Moliški planini. Osnovna misel društva je, da mladí ljudje s potovanjem spoznajo našo celo državo in narod, spoznajo njegove navade in običaje. Dalje skrbi Savez za vožnje olajšave, za ceneno hrano ter zgradbo kolonij za bolečine dijake. Organizacija izdaja bro-

šure, zemljevide, razglednice ter odvrča mladino od alkohola in nikotina. — Popravo zvonika in novega strelovoda je izvršila tverka Fr. Dolžan. Strela je lani 24. septembra pokvarila strelovod in zvonik.

d Za občino okolica Celje so razpisane občinske volitve za ponedeljek 16. junija. Zadnje volitve za občino so se vršile 10. maja 1921 ter so dobile stranke naslednje število mandatov: 14 soc. demokrati, 10 klerikalci, 5 dem. in samost. in 3 nar. socialisti. Pri letošnjih junijskih volitvah bo izid popolnoma drugačen. Nastopila bo še kakšna nova stranka. Tukajšnji Kraj. odbor radikalne stranke naj prvič dvigne zastavo narodnega radikalizma, ter stopi na plan z radikalno listo!

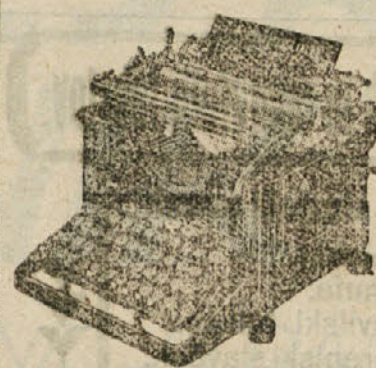
Ob blistri Savinji ide glas,
odmeva ob planini:
»Vstanite vsi, ni malo nas,
če v slogi smo edini!«

Člani in naročniki, širite naš list! Blizajo se važni dogodki!

d Iz velenjske okolice nam pišejo: Naši kmetovalci se zopet oprijemljejo hmeljarstva; kako hvala je bila lansko leto ta panoga narodnega gospodarstva. Posestniki najmanjših hmeljnikov so dobili za hmelj po 100.000, veliki hmeljniki so pa nesli gospodarjem milijone, to pa še posebno zato, ker se ni hmeljev pridelal skoraj v nobeni drugi deželi tako obnesel, kakor v Sloveniji. Najbolj so se kesali lanske jesen tisti hmeljarji, ki so svoje prostrane hmeljnice popolnoma opustili in s trto zasadili ali pa izpremenili v travnike in njive. Neki veleposestnik pravi, da bi mu bili nesli hmeljniki lanske jesen 7 milijonov, da jih ni predelal v vinograde. Iz tega je razvidno, da daje hmeljarstvo lepe dohodke, posebno nekatera leta. Kako bo letošnja jesen, se še ne more reči.

d Laverca. Veselica tukajšnjega prostovoljnega gasilskega društva se vrši v nedeljo, dne 18. maja ob vsakem vremenu.

REMINGTON

Mod.
12.

Srečni
ameri-
kanski
pisalni
stroj.

FRANC BAR, PISALNI STROJI
LJUBLJANA

CANKARJEVO NABREŽJE 5. TEL. 407

Bogata zaloga vseh v to stroko spada-
jočih potrebščin.

E. M. Laumann — Raoul Bigot:

Skrivnostna snov.

(Roman.)

(Nadaljevanje.)

Oni, ki je prišel.

Težak molk je vladal v veliki dvorani ministrstva notranjih zadev, kjer je bila zbrana francoska vlada z zastopniki velevladi za veliko, z rdečim baršunom pokrito mizo.

Zunaj v zraku pa se je vršilo nekaj čudnega. Opoldne je priplavala od zapada precej gosta masa svetlikajočih se točk. Te točke so letele v trikotu kot race. Gledali so jih skozi daljnogled in opazili, da so to kovinske plošče, ki se vrté, morali so torej to biti letalni stroji neznanega sistema.

Odkod so pač prihajali? Ljudje so menili, da iz velikih pustin Amerike ali Indije. Edino Escander je bil drugega mnenja, a ni dejal ničesar. Sicer pa njegove poizvedbe niso prinesle ničesar novega na dan.

Nad Parizom so se ti stroji razdelili, se spustili do višine 2000 metrov in tu obstali. Tudi največji daljnogled niso natančno kazali njih obrisov, iz česar so sklepali, da se stojijo iz prosojne tvarine in so morda deloma pokriti s kovinskimi zrcali.

Točno ob drugi uri popoldne se je pripe-ljala ogromna limuzina pred palačo ministrstva notranjih zadev. Vojil je je elegantno rjavo oblečen šofer s turbanom.

Ko so kolesala zaškrtala po pesku, je pogovor v salonu v prvem nadstropju ob-molknil. Vsi so se dvignili s svojih sedežev.

Pretekla je komaj minuta. Dva vratarja sta odprla vrata in izginila in prikazal se je človek.

Bil je Tocra—Dasi—Pal.

Čakajoči so se zganili od začudenja.

Tocra je bil razkošno oblečen v lahno svilo, okoli ram mu je visel rdeč baršunast plašč, pretkan z zlatom in okrašen z biseri. Njegova lepa glava je bila pokrita s turbanom iz fine bele svile. Ob levem boku mu je visela kriva sablja, katere ročaj in nožnica sta se svetila od zlata in dragocnih kamnov.

Počasni korakov se je približal. Njegov bladen in trd pogled je obvladoval skupino,

ki je stala pred njim. Ko je prišel do mize, se je ustavil, se dotaknil čela z roko v pozdrav in prekrizal roke na prsih.

Ministrski predsednik je stopil korak na-prej in ga vprašal, kakor bi ga nikoli ne bil videl:

— Kdo ste! Kaj hočete?

Okoli ust Tocra se je prikazal nasmeh, ki ga ni mogoče opisati.

S počasnim, umerjenim glasom je govo-ril. Čul se je edino njegov glas, noben ropot ni prihajal od zunaj in motil slovesnosti tega trenutka:

— Predno vam odgovorim, kdo sem ali kdo sem bil, vam moram priklicati v spomin, da prihajam sem oborožen s strahovitimi sredstvi. Dokaz temu so vaša mesta, ki so bila uničena, tisoči vaših rojakov, ki so po-ginili vsled vaše svojeglavnosti, in pokrajine, ki so bile opustošene. Nikar me ne prisilite, da začenjam znova.

— V tem trenutku so postavljeni možje, tako da jih lahko vidijo vsi, in ti lahko dajo znak mojim dva tisoč zrakoplovom, ki obvla-dujejo vaše mesto, da ga vkljub vojaškim varnostnim odredbam popolnoma uničijo. In če nisem v teku ene ure nazaj, bodo dali to znamenje.

— Torej boste umrli z nami, je dejal an-gleški poslanik ledeno hladno.

— Umrli bom z vami, je nadaljeval Tocra-Dasi-Pal, ne da bi se premaknil, toda njegove oči so gledale še bolj odločno.

— Umrli bom z vami. Človek ne pod-vzame takih stvari, ne da bi žrtvoval svojega življenja.

— Kdo da sem, ste vprašali; včeraj sem bil še radža Vellove, danes sem vladar Indije, dedič vse indijske zemlje, in pravim angleškemu kralju: »Umakni svoje proklete čete iz svete zemlje, katero teptajo.« Enako pravim Franciji, Portugalski in vsem državam, ki so zasedle deželo, kjer vladajo moji bogovi: »Odidite, ali na bojte se moje jeze!«

Njegov glas se je lahko tresel, postal je bolj globok.

— Za seboj imamo deset milijonov dobre izvežbanih in oboroženih vojakov; pod svojo oblastjo imam mogočno uničujočo moč, zoper katero nič ne morete. Če v teku enega me-seca ne izpolnite, kar zahtevam, bom v ime-nu uničevalca Slve uničil vašo državo. To so moje besede.

Znova je dvignil roko k čelu in stopil korak nazaj.

Angleški poslanik je premaknil roko, ko bi hotel govoriti, toda Tocra je s kratkim, a odločnim mahljajem pomignil, naj molči, se obrnil in odšel s prožnim, mačjim korakom.

Tako so Francija, Nemčija, Anglija, Ame-rika in Italija dale potrebne milijone, da je ta pustolovec, ta mali indijski princ uprizoril največji upor v svetovni zgodovini s pomočjo še neznane iznajdbe.

Ko je oni, ki je prišel diktiral svojo voljo velesilam, zaprl vrata svoje limuzine, je ta naglo oddrčala. Takoj pa se je iz strauske ulice prikazal drug avto in sledil prvemu. V njem so sedeli trije odločni častniki, ki so hoteli za vsako ceno dobiti senzacionalnih novic za svoje liste. Komaj pa je došel na Aleksandrov most, čez katerega se je ravno-kar peljala limuzina, ko je nekdo skočil izza cestne svetilke in vrgel bombo pod drugi avto, ki ga je s strašnim pokom raznesla na drobne kosce. Ko so možakarja pobrali, je ravno umiral.

Limuzina je drvela s četrto hitrostjo, do-spela v Sèvres, se peljala v neko vilo, katere vrata so se za njo takoj zaprla in tu je iz-stopil Tocra, med tem ko je avto indijski šofer polil z bencinom in ga prižgal. Nato je šel za svojim gospodarjem, ki je bil že vstopil na krov helikoptera, ki je stal na travniku. Vse-del se je za Tocro in stroj se je navpično dvignil v sinje nebo.

Ko je prišel do gotove višine, je stroje-vodja dajal gotove znake in takoj so se vse svetlikajoče se točke, s katerimi je bilo nebo posejano, združile v dva trikota in se izgubili v modri nebni višini.

(Dalje prihodnjič.)

Lastnik: Konzorcijski »Rad. Glasnik«
Urednik: Ivan Podržal.
Odg. urednik: Ivo Risovec.
Tiska: »Zvezna tiskarna«

Pisarniška moč,

dosedaj na vodilnem mestu, zmožna vseh pisarniških del, knjigovodstva, korespondence itd., slovenščine, nemščine z večletno prakso želi premeniti mesto. Cenj. ponudbe na upravo kista pod »Takojšnji nastop«.

Zbirka opernih in operetnih tekstov.

Izšli so sledeči zvezki:

- St. 1. Tajnost.
- " 2. Jenufa.
- " 3. Sevilski brivec.
- " 4. Gorenjski slavček.
- " 5. Mefistofeles.
- " 6. Prodana nevesta.
- " 7. Nižava.
- " 8. Vrag in Katra.
- " 9. Carostrelec.
- " 10. Janko in Metka.
- " 11. Zapečateni.
- " 12. Tosca.
- " 13. Aida.
- " 14. Gosposvetski sen.
- " 15. Notredamski zvonar.

Izdala in založila

„Zvezna tiskarna in knjigarna“

v Ljubljani, Wolfova ul. 1.

Vsak zvezek stane 4 Din.

Za mladino!

Na novo izšla knjižica:

Ruska pravljica

O Ivan-careviču, žar-ptici in sivem volku. Knjiga z 10 slikami v trobarvnem tisku v prav razkošni opremi. Cena Din 15.—.

Moj zverinjak

Knjiga s 45 slikami in k tem spadajočim besedilom, za pouk in kratek čas Din 6.—.

Moji ljubčki

Živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu Din 15.—.

Ivan Albrecht:

Zelena livada

Zbirka izvirnih pesmic, mičnih povestic in pravljic iz domačih in tujih krajev. Obsega 64 strani. Najprimernejše darilo za našo nežno mladino. Cena lično vezani knjižici Din 15.—.

Vse se dobi v

Zvezni knjigarni
v Ljubljani, Marijin trg 8

Brzo - brzo

na vlak v Celje v veletrgovino

2. Stermecki, kjer kupite letos

sukno

za moške in volneno za ženske obleke, parhent, belo, pisano in rujavo platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah. V lastnem interesu se vsakemu priporoča, da enkrat poskusi kupiti v veletrgovini

R. STERMECKI, CELJE.

Trgovci engros-cene.

Najcenejše nove in rabljene pisalne stroje

v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih računalnih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

Ludvik Baraga, Ljubljana,
Šelenburgova ulica 6/1.

Barvne trakove, karbon—indigo papir ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.

Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj.

Stoewer Record

Vrhunec finomehanike.

Zastopstvo: Lud. Baraga Ljubljana,
Šelenburgova ulica šte. 6/1.

Jadranska Banka d.d. Beograd

Centrala (začasno) Ljubljana.

Delniška glavica: Din 60,000.000.— Rezerva Din 32,515.000.—

Podružnice:

Beograd
Bled
Cavtat
Celje
Dubrovnik
Ercegnovi

Jelsa
Jesenice
Korčula
Kotor
Kranj
Ljubljana
Maribor

Metković
Prevalje
Sarajevo
Split
Sibenik
Zagreb

Naslov za brzogave: JADRANSKA.

Amerikanski oddelek. = Potniški urad.

INOZEMSKA ZASTOPSTVA: ITALIJA: Banca Adriatica, Trst, Opatija, Zadar.
AVSTRIJA: Adriatische Bank, Dunaj. JUZNA AMERIKA: BANCO YUGOSLAVO
DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

AFILIACIJA: FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82. New-York City.

Banka ima prvovrstne zveze v vseh glavnih mestih
sveta in se peča z vsemi bančnimi posli.

Zvezna tiskarna in knjigarna

Wolfova ul. 1 v Ljubljani Marijin trg 8

izdeluje vsakovrstne
tiskovine, knjige, bro-
šure, poslovne knjige,
bloke, note, tabele,
vstopnice, razgled-
nice, naročilne knji-
žice, lično, hitro in
po konkurenčnih
cenah

Moderna knjigoveznica.

„Vesna“ Brata Pohlin i. dr.
tvornica vlasnic, kljukic, ritlic
za čevlje, kovinastih gumbov
i. t. d.

Ljubljana I. poštni predal št. 126.

Sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo
Zahtevajte vzorce in cenik. Pri večjih naročilih popust.